

PARTEA GENERALĂ

Titlul I. Legea penală și limitele ei de aplicare

Capitolul I. Dispoziții preliminare

Art. 1. Scopul legii penale. Legea penală apără, împotriva infracțiunilor, România, suveranitatea, independența, unitatea și indivizibilitatea statului, persoana, drepturile și libertățile acesteia, proprietatea, precum și întreaga ordine de drept.

Art. 2. Legalitatea incriminării. Legea prevede care fapte constituie infracțiuni, pedepsele ce se aplică infractorilor și măsurile ce se pot lua în cazul săvârșirii acestor fapte.

Notă. A se vedea și: √ art. 23 alin. (12) din Constituție; √ art. 7 – „Nicio pedeapsă fără lege” din Convenția europeană a drepturilor omului; √ art. 49 – „Principiile legalității și proporționalității infracțiunilor și pedepselor” din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

Capitolul II. Limitele aplicării legii penale

Secțiunea I. Aplicarea legii penale în spațiu

Art. 3. Teritorialitatea legii penale. Legea penală se aplică infracțiunilor săvârșite pe teritoriul României.

Notă. Pentru înțelesul unor termeni, a se vedea *infra*, art. 142 – „Teritoriul” și art. 143 – „Infracțiune săvârșită pe teritoriul țării” din Codul penal.

Art. 4. Personalitatea legii penale. Legea penală se aplică infracțiunilor săvârșite în afara teritoriului țării, dacă făptuitorul este cetățean român sau dacă, neavând nicio cetățenie, are domiciliul în țară.

Notă. A se vedea și O.U.G. nr. 112/2001 privind sancționarea unor fapte săvârșite în afara teritoriului țării de cetățeni români sau de persoane fără cetățenie domiciliate în România (M. Of. nr. 549 din 3 septembrie 2001).

Art. 5. Realitatea legii penale. (1) Legea penală se aplică infracțiunilor săvârșite în afara teritoriului țării, contra siguranței statului român sau contra vieții unui cetățean român, ori prin care s-a adus o vătămare gravă integrității corporale sau sănătății unui cetățean român, când sunt săvârșite

de către un cetățean străin sau de o persoană fără cetățenie care nu domiciliază pe teritoriul țării.

(2) Punerea în mișcare a acțiunii penale pentru infracțiunile prevăzute în alineatul precedent se face numai cu autorizarea prealabilă a procurorului general.

Art. 6. Universalitatea legii penale. (1) Legea penală se aplică și altor infracțiuni decât celor prevăzute în art. 5 alin. (1), săvârșite în afara teritoriului țării, de un cetățean străin sau de o persoană fără cetățenie care nu domiciliază pe teritoriul țării, dacă:

a) fapta este prevăzută ca infracțiune și de legea penală a țării unde a fost săvârșită;

b) făptuitorul se află în țară.

(2) Pentru infracțiunile îndreptate împotriva intereselor statului român sau contra unui cetățean român, infractorul poate fi judecat și în cazul când s-a obținut extrădarea lui.

(3) Dispozițiile alineatelor precedente nu se aplică în cazul când, potrivit legii statului în care infractorul a săvârșit infracțiunea, există vreo cauză care împiedică punerea în mișcare a acțiunii penale sau continuarea procesului penal ori executarea pedepsei, sau când pedeapsa a fost executată ori este considerată ca executată. Când pedeapsa nu a fost executată sau a fost executată numai în parte, se procedează potrivit dispozițiilor legale privitoare la recunoașterea hotărârilor străine.

Art. 7. Legea penală și convențiile internaționale. Dispozițiile cuprinse în art. 5 și 6 se aplică, dacă nu se dispune altfel printr-o convenție internațională.

Art. 8. Imunitatea de jurisdicție. Legea penală nu se aplică infracțiunilor săvârșite de către reprezentanții diplomați ai statelor străine sau de alte persoane care, în conformitate cu convențiile internaționale, nu sunt supuse jurisdicției penale a statului român.

Notă. 1. A se vedea și: ✓ Convenția cu privire la relațiile diplomatice, încheiată la Viena la 18 aprilie 1961, ratificată de România prin Decretul nr. 566/1968 (B. Of. nr. 89 din 8 iulie 1968); ✓ Convenția cu privire la relațiile consulare, încheiată la Viena la 24 aprilie 1963, ratificată de România prin Decretul nr. 481/1971 (B. Of. nr. 10 din 28 ianuarie 1972).

2. A se vedea și art. 34 din Legea nr. 17/1990 privind regimul juridic al apelor maritime interioare, al mării teritoriale, al zonei contigue și al zonei economice exclusive ale României, republicată (M. Of. nr. 765 din 21 octombrie 2002), potrivit căruia, sub rezerva excepțiilor prevăzute de lege, „*navele militare străine și alte nave de stat străine folosite pentru servicii guvernamentale se bucură de imunitate de jurisdicție pe timpul cât se află în porturi, în apele maritime interioare și în marea teritorială ale României*”.

Art. 9. Extrădarea. Extrădarea se acordă sau poate fi solicitată pe bază de convenție internațională, pe bază de reciprocitate și, în lipsa acestora, în temeiul legii.

Notă. 1. A se vedea și art. 19 – „*Extrădarea și expulzarea*” din Constituție.

2. A se vedea și Titlul II – „*Extrădarea*” și Titlul III – „*Dispoziții privind cooperarea cu statele membre ale Uniunii Europene în aplicarea Deciziei-cadru nr. 2002/584/JAI a Consiliului Uniunii Europene din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre*” din Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, republicată (M. Of. nr. 377 din 31 mai 2011).

Secțiunea II. Aplicarea legii penale în timp

Art. 10. Activitatea legii penale. Legea penală se aplică infracțiunilor săvârșite în timpul cât ea se află în vigoare.

Art. 11. Neretroactivitatea legii penale. Legea penală nu se aplică faptelor care, la data când au fost săvârșite, nu erau prevăzute ca infracțiuni.

Art. 12. Retroactivitatea legii penale. (1) Legea penală nu se aplică faptelor săvârșite sub legea veche, dacă nu mai sunt prevăzute de legea nouă. În acest caz executarea pedepselor, a măsurilor de siguranță și a măsurilor educative, pronunțate în baza legii vechi, precum și toate consecințele penale ale hotărârilor judecătorești privitoare la aceste fapte, încetează prin intrarea în vigoare a legii noi.

(2) Legea care prevede măsuri de siguranță sau măsuri educative se aplică și infracțiunilor care nu au fost definitiv judecate până la data intrării în vigoare a legii noi.

Notă. A se vedea *supra*, nota de la art. 2, precum și art. 15 alin. (2) din Constituție, potrivit căruia „*Legea dispune numai pentru viitor, cu excepția legii penale sau contravenționale mai favorabile*”.

Art. 13. Aplicarea legii penale mai favorabile. (1) În cazul în care de la săvârșirea infracțiunii până la judecarea definitivă a cauzei au intervenit una sau mai multe legi penale, se aplică legea cea mai favorabilă.

(2) Când legea anterioară este mai favorabilă, pedepsele complementare care au corespondent în legea penală nouă se aplică în conținutul și limitele prevăzute de aceasta, iar cele care nu mai sunt prevăzute în legea penală nouă nu se mai aplică.

Art. 14. Aplicarea obligatorie a legii penale mai favorabile în cazul pedepselor definitive. (1) Când după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare și până la executarea completă a pedepsei închisorii sau amenzii a intervenit o lege care prevede o pedeapsă mai ușoară, sancțiunea aplicată, dacă depășește maximul special prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea săvârșită, se reduce la acest maxim.

(2) Dacă după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare la detențiune pe viață și până la executarea ei a intervenit o lege care prevede pentru aceeași faptă pedeapsa închisorii, pedeapsa detențiunii pe viață se înlocuiește cu maximul închisorii prevăzut pentru acea infracțiune.

(3) Dacă legea nouă prevede în locul pedepsei închisorii numai amenda, pedeapsa aplicată se înlocuiește cu amenda, fără a se putea depăși maximumul special prevăzut în legea nouă. Ținându-se seama de partea executată din pedeapsa închisorii, se poate înlătura în totul sau în parte executarea amenzii.

(4) Pedepsele complementare, măsurile de siguranță, precum și măsurile educative neexecutate și neprevăzute în legea nouă, nu se mai execută, iar cele care au corespondent în legea nouă se execută în conținutul și limitele prevăzute de această lege.

(5) Când o dispoziție din legea nouă se referă la pedepse definitive aplicate, se ține seama, în cazul pedepselor executate până la data intrării în vigoare a acesteia, de pedeapsa redusă sau înlocuită potrivit dispozițiilor alineatelor precedente.

Notă. Potrivit art. 2 din Decretul-lege nr. 6/1990 (M. Of. nr. 4 din 8 ianuarie 1990), „*Toate dispozițiile privind pedeapsa cu moartea din Codul penal, Codul de procedură penală și alte acte normative sunt considerate că se referă la pedeapsa detențiunii pe viață*”.

Art. 15. Aplicarea facultativă a legii penale mai favorabile în cazul pedepselor definitive. (1) Când după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare și până la executarea completă a pedepsei închisorii a intervenit o lege care prevede o pedeapsă mai ușoară, iar sancțiunea aplicată este mai mică decât maximumul special prevăzut de legea nouă, ținându-se seama de infracțiunea săvârșită, de persoana condamnatului, de conduita acestuia după pronunțarea hotărârii sau în timpul executării pedepsei și de timpul cât a executat din pedeapsă, se poate dispune fie menținerea, fie reducerea pedepsei. Pedeapsa aplicată nu poate fi coborâtă sub limita ce ar rezulta din reducerea acestei pedepse proporțional cu micșorarea maximumului special prevăzut pentru infracțiunea săvârșită.

(2) Dispozițiile art. 14 alin. (5) se aplică și în cazul condamnărilor arătate în prezentul articol, executate până la data intrării în vigoare a legii noi, pedeapsa din hotărâre reducându-se cu o treime.

Notă. Cu privire la aplicarea art. 12, art. 14 și art. 15 C. pen., a se vedea art. 458 – „*Intervenirea unei legi penale noi*” din Codul de procedură penală.

Art. 16. Aplicarea legii penale temporare. Legea penală temporară se aplică infracțiunii săvârșite în timpul când era în vigoare, chiar dacă fapta nu a fost urmărită sau judecată în acest interval de timp.

Titlul II. Infracriune

Capitolul I. Dispoziii generale

Art. 17. Trăsăturile eseniale ale infracriunii. (1) Infracriunea este fapta care prezintă pericol social, săvârșită cu vinovăție și prevăzută de legea penală.

(2) Infracriunea este singurul temei al răspunderii penale.

Art. 18. Pericolul social al faptei. Faptă care prezintă pericol social în înțelesul legii penale este orice acțiune sau inacțiune prin care se aduce atingere uneia dintre valorile arătate în art. 1 și pentru sancționarea căreia este necesară aplicarea unei pedepse.

Art. 18'. Faptă care nu prezintă pericolul social al unei infracriuni. (1) Nu constituie infracriune fapta prevăzută de legea penală, dacă prin atingerea minimă adusă uneia din valorile apărute de lege și prin conținutul ei concret, fiind lipsită în mod vădit de importanță, nu prezintă gradul de pericol social al unei infracriuni.

(2)^[1] La stabilirea în concret a gradului de pericol social se ține seama de modul și mijloacele de săvârșire a faptei, de scopul urmărit, de împrejurările în care fapta a fost comisă, de urmarea produsă sau care s-ar fi putut produce, precum și de persoana și conduita făptuitorului, dacă este cunoscut.

(3) În cazul faptelor prevăzute în prezentul articol, procurorul sau instanța poate aplica una dintre sancțiunile cu caracter administrativ prevăzute la art. 91.

Recurs în interesul legii. Prin Decizia nr. XXXV/2006 (M. Of. nr. 368 din 30 mai 2007), Înalta Curte de Casație și Justiție, Secțiunile Unite, a admis recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție cu privire la aplicarea sancțiunilor cu caracter administrativ faptelor concurente în cazul când sunt incidente dispozițiile art. 18' din Codul penal și a stabilit că:

„În cazul săvârșirii de către aceeași persoană a unor fapte concurente care, în accepțiunea textului de lege menționat, nu prezintă gradul de pericol social al unor infracriuni, se va aplica o singură sancțiune cu caracter administrativ, conform dispozițiilor art. 91 din Codul penal”.

Art. 19. Vinovăția. (1) Vinovăție există când fapta care prezintă pericol social este săvârșită cu intenție sau din culpă.

1. Fapta este săvârșită cu intenție când infractorul:

---

[1] Alin. (2) și (3) ale art. 18' sunt reproduse astfel cum au fost modificate prin art. XX pct. 1 din Legea nr. 202/2010.

a) prevede rezultatul faptei sale, urmărind producerea lui prin săvârșirea acelei fapte;

b) prevede rezultatul faptei sale și, deși nu-l urmărește, acceptă posibilitatea producerii lui.

2. Fapta este săvârșită din culpă când infractorul:

a) prevede rezultatul faptei sale, dar nu-l acceptă, socotind fără temeii că el nu se va produce;

b) nu prevede rezultatul faptei sale, deși trebuia și putea să-l prevadă.

(2) Fapta constând într-o acțiune săvârșită din culpă constituie infracțiune numai atunci când în lege se prevede în mod expres aceasta.

(3) Fapta constând într-o infracțiune constituie infracțiune fie că este săvârșită cu intenție, fie din culpă, afară de cazul când legea sancționează numai săvârșirea ei cu intenție.

Art. 19¹.^[1] Condițiile răspunderii penale a persoanelor juridice. (1)

Persoanele juridice, cu excepția statului, a autorităților publice și a instituțiilor publice care desfășoară o activitate ce nu poate face obiectul domeniului privat, răspund penal pentru infracțiunile săvârșite în realizarea obiectului de activitate sau în interesul ori în numele persoanei juridice, dacă fapta a fost săvârșită cu forma de vinovăție prevăzută de legea penală.

(2) Răspunderea penală a persoanei juridice nu exclude răspunderea penală a persoanei fizice care a contribuit, în orice mod, la săvârșirea aceleiași infracțiuni.

Notă. A se vedea și Titlul IV – „Proceduri speciale”, Capitolul I¹ – „Procedura privind tragerea la răspundere penală a persoanei juridice” (art. 479¹-479¹⁵) din Partea specială a Codului de procedură penală.

Capitolul II. Tentativa

Art. 20. Conținutul tentativei. (1) Tentativa constă în punerea în executare a hotărârii de a săvârși infracțiunea, executare care a fost însă întreruptă sau nu și-a produs efectul.

(2) Există tentativă și în cazul în care consumarea infracțiunii nu a fost posibilă datorită insuficienței sau defectuoșității mijloacelor folosite, ori datorită împrejurării că în timpul când s-au săvârșit actele de executare, obiectul lipsea de la locul unde făptuitorul credea că se află.

(3) Nu există tentativă atunci când imposibilitatea de consumare a infracțiunii este datorită modului cum a fost concepută executarea.

Art. 21. Pedepsirea tentativei. (1) Tentativa se pedepsește numai când legea prevede expres aceasta.

(2) Tentativa se sancționează cu o pedeapsă cuprinsă între jumătatea minimului și jumătatea maximului prevăzute de lege pentru infracțiunea consumată, fără ca minimul să fie mai mic decât minimul general al

[1] Art. 19¹ a fost introdus prin art. I pct. 1 din Legea nr. 278/2006.

pedepsei. În cazul când pedeapsa prevăzută de lege este detențiunea pe viață, se aplică pedeapsa închisorii de la 10 la 25 de ani.

(3)^[1] În cazul persoanei juridice, tentativa se sancționează cu amendă cuprinsă între minimul special și maximul special al amenzii prevăzute de lege pentru infracțiunea consumată, reduse la jumătate. La această pedeapsă se pot adăuga una sau mai multe pedepse complementare.

Art. 22. Desistarea și împiedicarea rezultatului. (1) Este apărât de pedeapsă făptuitorul care s-a desistat ori a împiedicat mai înainte de descoperirea faptei producerea rezultatului.

(2) Dacă actele îndeplinite până în momentul desistării sau împiedicării producerii rezultatului constituie o altă infracțiune, se aplică pedeapsa pentru acea infracțiune.

Capitolul III. Participația

Art. 23. Participanții. Participanți sunt persoanele care contribuie la săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală în calitate de autori, instigatori sau complici.

Art. 24. Autorul. Autor este persoana care săvârșește în mod nemijlocit fapta prevăzută de legea penală.

Art. 25. Instigatorul. Instigator este persoana care, cu intenție, determină pe o altă persoană să săvârșească o faptă prevăzută de legea penală.

Art. 26. Complicele. Complice este persoana care, cu intenție, înlesnește sau ajută în orice mod la săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală. Este de asemenea complice persoana care promite, înainte sau în timpul săvârșirii faptei, că va tăinui bunurile provenite din aceasta sau că va favoriza pe făptuitor, chiar dacă după săvârșirea faptei promisiunea nu este îndeplinită.

Art. 27. Pedeapsa în caz de participație. Instigatorul și complicele la o faptă prevăzută de legea penală săvârșită cu intenție se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru autor. La stabilirea pedepsei se ține seama de contribuția fiecăruia la săvârșirea infracțiunii, precum și de dispozițiile art. 72.

Art. 28. Circumstanțele personale și reale. (1) Circumstanțele privitoare la persoana unui participant nu se răsfrâng asupra celorlalți.

(2) Circumstanțele privitoare la faptă se răsfrâng asupra participanților, numai în măsura în care aceștia le-au cunoscut sau le-au prevăzut.

Art. 29. Instigarea neurmată de executare. (1) Actele de instigare neurmărite de executarea faptei, precum și actele de instigare urmate de desistarea autorului ori de împiedicarea de către acesta a producerii

[1] Alin. (3) al art. 21 a fost introdus prin art. 1 pct. 2 din Legea nr. 278/2006.